

O kritice obecně

Cílem kritiky je

- prezentovat (představit) umělecké (literární, výtvarné, divadelní, filmové či jiné) dílo,
- analyzovat jej (rozebrat na určité prvky – herecké výkony, režie, výprava, děj např. u filmu – a podrobně je popsat)
- interpretovat
- hodnotit,
- zařazovat do kategorií,
- dávat do souvislosti s jinými díly či kontextem (např. kontext dobový, kontext dalších děl jednoho autora, kontext autorského vývoje)
- vyzdvihnout klady díla
- upozornit autora na chyby, kterých si nevšiml, ukázat nedostatky (diplomatické je nejprve něco pochválit, pak upozornit na chybu.)

V tomto smyslu je kritika také:

- uměním rozlišovat a posuzovat
- hledáním chyb
- oponenturou

Kritika využívá hojně těchto postupů:

- analýza a hodnocení
- srovnání, porovnávání – např. děl jednoho autora

Ideálem je kritika nestranná, věcná, aby kritik posuzoval vycházeje „z věci samé“. To vyžaduje, aby se kritik s kritizovanou věcí do hloubky seznámil, aby ji dokázal porovnat s jinými a dokázal přiměřeně rozlišit její dobré a špatné, slabé a silné stránky.

Jako autor jakéhokoli díla jste v tématu ponořeni tak, že od něj nedokážete mít odstup, nedokážete být objektivní. A je velmi snadné udělat nějakou chybu, ke které zůstanete slepí, a pak přijde kritik, a v jinak skvostném díle tuto chybu spatří na první pohled, protože kýžený odstup má.

Zdravě sebekritické myšlení by se zde mělo projevit tím, že s touto autorskou slepotou počítáte a že proto text dáte tzv. RECENZENTOVI. V odborném tisku je to dokonce podmínka publikování, tzv. kladný recenzní posudek, který píše kapacita v daném oboru, odborník na problematiku, které odborný text týká. Je to podobné jako oponentský posudek k diplomovým pracím.

Kritické publicistické a literární žánry

Žánr (z fran. genre – druh) je rozdělení konkrétních forem umění podle kritérií relevantních dané formě (např. filmový žánr, fotografický žánr, hudební žánr nebo literární žánr).

znaky definující žánr:

- **kompoziční (formální):** délka, struktura, publicistický styl, umělecké postupy)
- **tematické** (vycházející z účelu)
- forma je součástí sdělení, už dle formy recipient od díla očekává konkrétní náplň (Od sloupku nebude očekávat odborný rozbor, od odborné recenze neočekává lehké, humorné čtení k sobotní kávě.)

Glosa

- poznámka na okraj
- publicistický, nikoli zpravodajský žánr, který se zformoval na základě obliby lidí komentovat vzniklou situaci.
- v tisku má místo na okraji názorových stran vzhledem k jejímu subjektivnímu ražení
- v online publicistice je často delší, ale pozor: dost často jde spíše o komentář, i když jej autor pojmenuje jako glosu (významový posun)
- **glosovat**, což znamená komentovat něco, a **glosátor** – autor stručných poznámek.
- Glosa komentuje, je reflexivní, nepředkládá řešení problému, jen na něj chce upozornit a tak otevřít pole další debatě.

Téma glosy

- Jediná otázka či problém, konkrétní citace, něco, k čemu má glosátor tendenci a potřebu se vyjádřit.
- Jde o úzké téma nebo jen výsek tématu
- Vyzdvižení nepochopitelných nebo negativních aspektů problému.
- Autor komentuje, často ironicky, nějakou situaci.

Rozsahem patří k nejkratším publicistickým textům: 2–5 vět (do 1 000 znaků), v online médiích bývá i delší, ale často zde vykazuje znaky komentáře.

Kde hledat glosy?

Týdeník *Týden*: Rubrika Zrní a další

Týdeník *Reflex*: Rubrika Never more a další

Sloupek

Sloupek je krátký novinový žánr postavený na vtipném námětu. V žurnalistice je sloupek publicistický útvar používaný v novinách a časopisech. Sloupek stojí na vtipném námětu, konkrétní podnět zevšeobecňuje, často ironizuje. Na rozdíl od fejetonu je sloupek stručnější, obvykle nepřesahuje jeden sloupek novinové sazby. Většinou končí pointou a celý se nese v odlehčeném duchu. Často takto odlehčuje téma, které pak dané médium zpracovává i v seriózním článku, recenzi či komentáři.

Rozsah: cca 1500-3000 znaků

Cíl: zobecnit, ironizovat téma.

Kde najít sloupek?

Sloupky Tomáše Hanáka

<http://www.lidovky.cz/sloupky-tomase-hanaka-0u7-/ln-bydleni.asp?o=0&klic=110012>

Sloupky Ivana Klímy

<http://www.xantypa.cz/nazory/sloupek-ivana-klimy>